

fiat ut tpe menstuoꝝ si extra vas si cū desi-
derio absentis quasi pñtis. alterius non fui
si pñcipaliter ex causa aut ex fine mōlīter
norijis. Sfacili⁹ est sepe ab ope carnali to-
talis abstinentia sicut in virginib⁹ ⁊ vidu-
is q̄ modeste maritalem copulam exercere
sicut febris potu ⁊ ignis flatu et pruritus a
tactu tandem magis succendūtur quia cor-
pus sacerdotis si vxoraretur ess⁹ vxoris sa-
cerdos qui totus esse debet dño cōsecratus
⁊ expeditus a cura rez⁹ familiarū ⁊ solutus
legibus ciuilibus ⁊ oracōni iugiter vacare
racōnabiliter astringitur voto castitatis

De preceptis decalogi

pligere deum super omnia. ex toto
corde. ex tota anima. ex tota vir-
tute. quātum sufficit viatori ad
salutem est taliter affici. ad deū

actu vel habitu. q̄ dei amicitia. cuiuslibet al-
terius rei dilectioni añponit. Sic q̄ pro nul-
la dilectione fui vel alterius. caritatem vel
let deserere per transgressioēm cuiuscunq;
p̄cepti dñi. Nemo scdm legē tenet pot⁹
eligere amichilacōnem seu dampnacōnem
eternā. q̄ peccare mōlīte. neutriū quippe pōt
eligi licite stante lege de p̄cepto hñde carita-
tis tūq; neq; amichilacō stat neq; dāpnacō

Proposita alicui viatori ista questioē et
similib⁹. an citius pateret esse in igne per
vnu diem. q̄ p̄cō mōli osentire. nō tenet
circa hoc deliberare absolute de altā p̄cium
sed teneat suspēsum iudiciū cōsiderādo fragi-
litate suam. ⁊ fidēdo in dīna misericordia
que vel nō paciet eum in talē tēptacōnem
incidē. aut si patiat̄ deus. faciet cū tēpta-
cōe puentū. vt possit sustinē. Propositis
hmoi questioibus. q̄d homo faceret tēpta-
cōne forti p̄nte. Aliud est optare ⁊ desidera-
re illud q̄d est melius. ⁊ iudicare illud esse
eligibili⁹ aut min⁹ fugibile alto. Aliud de-
liberare absolute. q̄ ip̄e sic facēt ⁊ sic eligēt
qm̄ p̄mū est pie ⁊ fidelis aie. sc̄dm de p̄sup-
cōe ⁊ temeritate culpatur. Jurare p̄ deū
q̄d ē cū testē veritatis adducē. fit licite. p̄mo-
meitorie. dū veritas subest. ⁊ cōuēntia comi-
tatur. et pia nccitas ex huāna infirmitate
cōsurgēs impellit. Juraē i vanū est p̄prie
deū in falsitate. cui⁹ esse testis nequit muō-
re. p̄mo dū ex deliberacōne fit. sēp est mōrle
Exigē iuramēta ab hys de quibus vete-
mentior est p̄sumpcō. q̄ de opposito apud
erigentes q̄ deserabūt. ⁊ ad hoc ex delibe-
cōne inducē. vix aut nūq̄ carz mōrli delicto
misi forsā q̄nqz apud iudices q̄b⁹ ex officō

fic erigere necesse est. Neq; necesse est neq;
vtilē a sepe crimiōsum erigere iuramēta ab
hīs qui questionant in iudicō exteriori ec-
clesiastico vel civili quādo p̄sumi potest vehe-
menter q̄ quidā dixerant a quādo eorū
iuramēto nullaten⁹ statur. De re penit⁹
occulta que scilic; non p̄t p̄bari testibus
duob⁹. neq; rem publicā scandalizat null⁹
in foro exteriori licite potest ab alio inuito
iuramentū extorquē. Quāuis semp non
tamen pro semp obligemur colē deum non
solū mentaliter sed etiam signis exteiorib⁹
Illa tamē signa pro varietate t̄pis a hoim
possunt variari sicut oīones genu flexiōes
thurificacōes p̄strationes a presētacōnes
candelarū viciē a similia. Signis exteiori-
b⁹ nūq̄ bñ colit̄ deus quādo illa vel nequnt
fieri t̄no aio vel scādalizāt ex similitudine
sui ad ydolatriā. aut aliā inhonestatē. quē
admod̄ fit in isanijs stultorū apud multos
et in istis delacōib⁹ baculoꝝ p̄ mulieres sa-
cris ornamētis indutas a q̄busc̄ similib⁹ q̄
oīa p̄latoꝝ sollicitudo tēret abradē. Ob-
seruacō sabbat̄smi quo ad circūstātiās t̄pis
a modis a loci p̄ mariā p̄te r̄licta est det̄mi-
naciōi p̄latoꝝ q̄ cognoscit̄ tū ex eoz̄ institutis
tū ex c̄suetudinibus p̄ eos legit̄ie tolleratis

De opibus seruilibz nō exercēdis diebꝫ
dnicis ⁊ festiuis plꝫ vt frequentē detmīāt
cōsuetudo loci ⁊ psonaz ⁊ p̄latis tolerata q̄
alia lex scripta. Cōsuetudo exercendi opa
seruilia. hec ab istis. hec ab illis in diebꝫ fe
stiuis. tūc maxīe dicenda esset corruptela
q̄n totalit̄ a seruicō dei. ⁊ a cultu festoz et
maxīe ab auditu misse reuōret. q̄n pret̄ea
hec seruilia magis ex cupiditate q̄ pia n̄cū
tate reipublice p̄tractantur. Joci et alie
recreacōnes corpales apud vulgꝫ diebus
festiuis. quāq̄ sepiꝫ amixtas h̄ant malici
as ōtra dei legem. non t̄n p̄ directū eccl̄iasti
cis obuiāt institutis. Opa seruilia plerū
qꝫ fr̄uōsius fierēt. si nō ea p̄hibēt eccl̄ia q̄
illa que vulgares in festis exercent. p̄pt̄ea
p̄latoz interest attendē circa festiuitatum
multitudinē ne sit illa ad cumulū p̄c̄i p̄ci
us q̄ ad cultū. Diligē primū sicut seipm
est velle. primo ea oīa que sc̄dm rcām rōez
homo vellet similit̄ primū suū velle sibi hec
autē sūt indisp̄sabilit̄ bona caritatis ⁊ glie

Quia bonis fortunē ⁊ nature ⁊ gr̄e gratis
date p̄nt hōies abuti in p̄niciē sui vel alioz
nō quilibet tenet velle illa cuiūqꝫ primo
suo. sed aliqui nō velle. qꝫ ⁊ sc̄dm rcām rōnē
ita debet homo velle de seipō. Sic iudex cū

amorem proximi necat ipsum aut bonis spoliat
Sic ingenium et scientiam et diuitie possunt desiderari
isti vel illi proximo non adesse dum nocitura
credunt. Ante religionis ingressum teneor
puidere necessitati penitentia extreme si
possum dum non aliunde patz eis prouisio nec
excusaret me religionis ingressus quoniam peccatum
intraendo. et post introitum penitendo. Si tamen
necessitas illa non fit extrema aut patz aliunde
prouisio. non teneor per iuuando extreme religionem
iam professam. Superioribus nostris qui omnes
dici preces possunt obediendum est de rigore
in eis solis in quibus superioris sunt magis
autem ei cuius auctoritas potior est attentis
circumstantiis persone temporis rei publice et utilitatis
in istis ut in concernentibus rem publicam
plus obediendum est principi quam patri
secus in re domestica. proportionabiliter de monacho
respectu pape et Episcopi et abbatis et principis
temporalis distinctio locum habet. Quanto plures
dilectionis cause occurrunt circa aliquem
primum ut est habitudo prelationis et subiecti
omnis adinuicem bonitatis et ratione omnium
beneficentie consortij prece et similia. tanto
ceteris rebus ille debet plus amari et preferri
tamen obligatio legibus cauta obseruanda est
Ab inimico pato tollit satisfacere de iniuria

ego teneor satisfactioē; suscipe vel indulgē
tamē verbū meū . aut societate solitā aut
alia dilcōnis signa possum mēdicē ad mei
a fui cautelā a non ad rancorē. Inimicū
nō patū corrigi diligo quātū sufficit ad salu
tē si ei nolo malū dāpnacōis . neq; dampni
tpalis p iniusta media. Inimico meo in
corrigibili optare fas habeo . vt talie sibi sit
in aia vel in rebus . qualie sufficit ad hoc q
neq; michi neq; reipublice iniustū dāpnū
possit inferre. Jure naturali . vim vi expellē
licet . sic q impetitus aliq; a qlicūq; psona
cuiuscūq; dignitatis etiā papalis via facti
a nō hñs iuris remediū . fas habz iniuriati
de scō rēistere sedm qualitātē iniurie . scilic;
quātū requirit a sufficit cō illū . ad sui tuta
mētū ab hac facti via. Casus multi esse
pnt . in quib; aliq; se gerens p papa a pro
tali hitus ab ecclia . potit a subdito licite vel
occidi vel incarcerari . vel p modū quendā
appellacōnis ab eo . vel subtractōnis a sua
obediētia dedm ari nisi forte obstaē mōstre
tur ostitucō aliq; non huāna solū . sed dīna
atq; reuelata . huic naturali iuri p iudicans
Nunq; p saluacōe vite aut cuiuscūq; rei
sue licet alicui mortem alēius de pse scientē
via facti pcurare . a maxie illius qui nullā

9 m

infert iniuriā. Nūq̄ pro saluādo vitā suā
corpalem sūt innoxij via facti a se puēndi
vt si nō aliter euadē pōt aliquis se pseque
tem q̄ cōterendo puulos viam obsidentes
mors poti⁹ est expectanda. Ita dū quis est
in extrema famis necessitate non debet ab
alio simili famelico panē necariū extorq̄re
¶ In omni sacramento si de De sacramētis
fit intencō actualis vel habitualis faciendi
illud quod xp̄s instituit ⁊ eccl̄a intendit n̄
agitur. Similit̄ si forma amittit̄ aut corūpi
tur ⁊ si mat̄ia debita aut si minister ydone⁹
defueit ⁊ hoc precise q̄ aliquis scismaticus
est vel hereticus vel presciscus et excoicatus
vel degradatus non redditur impotens ad
efficiendum vel conferendum sacramenta
nisi desit aliunde vel potestas ordinis vel in
tencō debita. vel mat̄ia vel forma. quāuis
exercendo talia in casibus prohibitis. gra
uis delicti reus teneatur. ¶ fiat semper qđ
melius erit de possibilibus dum circa sacra
mētōꝝ ministracōez dubitacō aliq̄ or̄geit
aut suppleat̄ caute id quod amissum fuerit
⁊ sub qđdam odicōne si nō eit illud iterādū

Cerimonialia seu figuratiua legis antiq̄
ante cristi passionem erant iudeis necaria
postmodū pro aliquo tpe licita s̄ inuitalia

tandē ut nūc obseruātib⁹. ⁊ spem in eis po-
nētibus mortifera . nec ab eis sumēdum est
efficax argumētū . q̄ mō talia in aliquo ca-
su agē debeat⁹ . In cau dubio vtemēt
an aliquis sit vel non sit batizatus . vt si sit
expositus vel baptizatus in noie xp̄i tātum
aut alio tali dubio . itereē baptismus sub
hac odicōne . Si tu es baptizat⁹ ego non te
baptizo . Et si nō es baptizatus . ego te bap-
tizo . In noie p̄ris ⁊ fi . ⁊ sp̄s sc̄i . Baptismū
sanguis dat martiriū . et flamis . ⁊ tricō de
pcc̄is aut satisfactio gratuita ⁊ p̄mus nō re-
iterat . alter ab obligacōe baptismi flumis
si facultas affuit . nō excusat . Ea que sūt
de decencia sacramētōrū nōbili . instituta et
p̄mulgata ab ec̄cia . nec abolita sunt p̄ nō
v̄sū . et si non sint de necitate sacramenti ad
faciēdū id qd̄ intēdit . sūt tamē de necitate
p̄cepti ad obligandū nescientē ⁊ negligentē
absq̄ rōnabili causa dimittantē . S̄ forma
in oi sacramēto p̄t corrūpi . aut p̄ addicōez
aut p̄ subtractionē . aut variacōez . aut inter-
ruptōez nōbilē . quia modica non impedit
Similit̄ addicō . subtractionē ⁊ variacō . si nez
trahāt formā ad sensū aliū . nez in intelli-
gibilem reddāt . licet indiscete ⁊ culpabiliter
fiant . sacramentū tamē nō ānullāt . Nec

in baptismo sunt de necessitate sacramenti minister idoneus. materia que est aqua elemental fluida ad dnam luti et aquarum que sunt artificiales. intentio actualis vel habitualis faciendi quod ecclesia intendit intingendo non submergendo ex aqua illa baptizandum aut eius partem principale nudam. et quod aliquoties consentiat se; actu vel habitu vel in penitus. dicendo simul hanc formam. Ego baptizo te in nomine patris et filii et spiritus sancti. amen. Minister idoneus baptismi regulariter et extra casum necessitatis est ex ecclesie precepto sacerdos qui premittere habet exortismos et cathecizacorem et alia observare que in libris continentur. Sed de necessitate sacramenti quilibet viator ad excludendum angelos vel demones que simul possunt intingere et verba proferre. ad excludendum manum et mutum alium a se quod nemo se baptizat et intendens actualiter vel habitualiter quod ecclesia intendit etiam si nichil credat de effectu

Baptizandus idoneus est quilibet viator non baptizatus qui consentit interpretatione baptizari vel in fide parentum vel offerentium eum vel ecclesie si nunquam fuerit capax rationis ut paruuli. Si autem fuerit aliquando capax rationis et dissenserit continue baptizari aut si nullomodo consentiat dum utitur ratione

baptizari nō delet. Secus si pante cōfēserit
nec reuōuit. qz p̄sumit ab ecclia nūc cōfēsur⁹
si rōne nō carēt. Baptizādū non est fas
cōfitei sacramentalit̄. cū baptismus sit ianua
sacramētōꝝ. et de originali cōfiteō actualis
nequāq̄ erigitur. de actualibus v̄ro sufficit
displicentia in gnali absq; obice male volū-
tatis pponentis actualit̄ se peccaturā. quo
obice postea cessante baptismus efficaciam
suam capit. Baptismus dimittit penam
a culpā ex integro. loquendo de pena debita
p̄ccis. non ex ciuili institucōe. vt sūt irregu-
laritates ⁊ mortes p̄ delictis certis. loquē-
do p̄terea de pena debita p̄ se. qz penalitates
huius vite debite originali p̄ accūs manēt
vt sitis fames ⁊c. quoz causa est p̄ccm ori-
ginale. sine quo non remissent. Si puuli
infidelīū baptizent. inuitis pentibus in fide
ecclie. illi sūt vere baptizati. nec debent reddi
pentibus. si piculum timeat. Similit̄ illi qui
metu inducūtur ad interius cōfenciendum
baptismo. quāq̄ talia agē. cōis vsus ecclie
non approbet. Baptismū flumis differre
licet. qñ ⁊ vbi non apparet scdm̄ v̄similes
dicturas prima mors. ⁊ spat̄ possibilitas
seu cōgruitas maior. recipiendi in posterū
quo casu. ⁊ si subito baptizandus morietur

amore proximi necat ipm aut bonis spoliat
Sic ingemū a sciam a diuitie possunt defide-
rari isti vel illi proximo nō adesse dum noci-
tura credunt. Ante religionis ingressum
teneor puidere ncitatū pentum extreme si
possum dū non aliūde patz eis prouisio nec
excusaret me religionis ingressus qñ peccē
infrando. a post introitū pfitendo. Si tamē
ncitas illa nō fit extrema aut patz aliūde
prouisio. non teneor p iuuando exire religi-
onem iam pfessam. Supiorib⁹ nris qui
omēs dici ptes pnt obediendū est de rigore
in eis solis in quibus supioris sunt magis
autē ei cuius auctoritas potior est attentis
circūstantijs psone tps rei publice et vtili-
tatis in istis vt in concernentib⁹ rem publi-
cam plus obediendum est principi q̄ patri
secus in re domestica. pporcionabiliter de mo-
nacho rēspcū pape a Ep̄i a abbatis et princi-
pis tpsalis distmctō locū habet. Quanto
plures dilcōnis cause occurrūt circa aliquē
primū vt est habitudo prelacōis a subiecti-
ōnis adinuicem bonitatis a racō ognicōnis
beneficētie conforcij p̄ue et similitū. tanto
ceteris pibus ille debet plus amari et pferri
tū obligatio legibus cauta obseruāda est
Ab inimico pato tōsilit satisfacē de iniuria

aut eque firmā sicut de opposito. q̄ sit in pec-
cato mōzli vel alio legitio impedimento. vt
est irregularitas. et hec vocat certitudo mo-
ralis vel ciuilis. q̄ homo sufficientē pbatus
est. Existente casu quo homo pōt celebra-
re licite. a a celebracōe licite desistē. lauda-
bilis est cētis pibus celebrare. tum. quia
opus de se p̄uilegiatū est a fraiōfū. tum qz
a nobiliori virtute p̄cedit celebracō que fit
ex amore. q̄ omīssio que ex timore gnatur

Laudabilis est. q̄ oppositū ceteris pibus
et cessante legitimo impedimēto cotidie ce-
lebrare. Pollucō nocturna tollens suffi-
cientē deuocōnem. recollōnē a reuerentiā
ad sacramentū. eo qz aīa magis inde etes a
carnalis effecta est. impedit a celebracōne
q̄ diu talis carnalitas a ebetudo regnauit
nisi casu necitatis vegēte vt si sacerdos sit
vnicus a missa parrochialis fuit celebūda

Homo qui p̄pter hitus virtutū et facile
fui recollōnē vel aliūde manet deuot⁹ ad
sacramentū. et reuerēs pt⁹ nocturnā pollu-
cōnem nō videt per eā impediri qm̄ celebret
die sequenti cōfessione tū in oēm euētū p̄ce-
dēte. qm̄ nulle sordes corporales impediunt
nisi p̄ q̄nto vel sunt peccā vel sunt in horrore
a scādalu assistentiū. vel deuocōem debitā

tollūt. Vir enim leprosus a vir mēstrua
paciens a celebracōne secreta non arcētur

In omni adoracōne sacramenti altaris
subintelligit condicio ista vel similis si con-
secratio rite a debite scđm institucōnem xp̄i
fuit celebrata. Ac p̄ inde adorās alien⁹ est
ab ydolatria quāuis celebrās a nō cōsecrās
eēt in culpa. Apparēte figura circa sacramē-
tū. Alia a figurā solita panis a vini. Nō due-
nit sacramētum suū s̄ illa forma neq; sine
cōdicioē implicita vel explicita debet adorari

Positis pluribus hostijs super altare si
sacerdos intendit gñaliter om̄s consecrāē
ille consecrate erunt. Si tantū duas ex illis
quas dēmiāte signat ille due sūt tātūmō
consecrate. Si illas duas intencō sua nō de-
tēmiāt nichil ibi consecrat obstante cōfusioē
intēcōmis p̄pter quā ista nō magis q̄ illa
p̄t dici consecrat. Regularit̄ vitupabile
est a sepe crimiāle q̄ sacerdos a celebracōe
a catholic⁹ habens vsū rōmis ab eucharistie
suscepcone totaliter abstineat. Illi pue-
ri sūt ydonei suscipere eucharistiam a ad hoc
ligari videntur semel in anno qui scđm
leges censentur habiles ad nubendum po-
test quoq; deuotio etatem hanc preuēnē
sicut in quibusdam etatem supplet malicia

Audire missam integrā est de obseruaci-
one sabbi. hoc est dieꝝ festoꝝ p̄ tpe legis
euāgelice nisi p̄ impedimētū legitimū aliq̄s
se tueat. tale vero impedimentū sc̄dm loca ⁊
tpa ⁊ etates et c̄suetudines varie iudicat̄

Obligatū celebraē p̄ quolibz duoz vnā
missam. nō absoluit vna celebracō. vna q̄p
p̄ missa virtute opis opati. ex quo finiti va-
lois est. non t̄ndem tollit de pena. nec tātū
redimit q̄ntū due. In āniuersarijs eccl̄ia
rū ⁊ recep̄cōne missaz p̄ vno p̄cio sue sustē
tacōnis ⁊ in similibz. int̄ptacō viti sapiētis
locū habz. Alioq̄n nō videtur. quō sex aut
septē āniuersaria in eccl̄ijs cathedralibz lici-
te siml̄ eadē die iūgerent̄. Obligatū ad
subsidia sp̄ūalia. tutū est dirigē intencōnē
suam ad deū. sic q̄ digneꝝ dispt̄ri de valo-
re sacramētoꝝ vel fuoz b̄nifacoz qualit̄ ⁊
q̄ntum vidz se aqud b̄nifacoz eē c̄strictū

Caritatis maioris est sp̄ūalis elemosia
q̄ gratis distribuit meita sua satisfactoria
ad liberacōem aiaz q̄ elemosina corp̄alis
Et quāq̄ talis nō inde min⁹ b̄iturus sit de
p̄mio cēnciali. tardi⁹ tamē inde de p̄p̄ijs
p̄c̄is ceteris p̄ibus satisfacit. Ifalluntur
plurimū h̄ij qui potentes aliunde viuere
obligant se ex bonis eccl̄iasticis vel alijs ad

satisfaciendum pro alienis delictis cum hoc
cedat in retardacionem satisfaciendi p̄ p̄p̄ris
et hoc sola radix improbat̄ beneficioꝝ pluā
litate sufficeret. Expediēs videtur vt nul
la excōicacōis sentētia ferretur de facto a
iure vel iudice neq; pro p̄nti neq; p̄ futuro
nisi pro manifesta otumacia qua se mōstra
uit aliquis non patū audire ec̄iam. Aliter
qualit̄ habet̄ sicut ethuicus et publican⁹ si
audire ec̄iam patus non est. Expediēs
videt̄ ut null⁹ tenetur aliū vitāe quūcūq;
excōicacū a iure nisi postq̄ a suo iudice fuit
denūciat⁹ esse talis. Si quidē in oi casu alio
videt̄ possibil̄ excusatio et interpretacō eoz̄ q̄
aliq̄s omittit vñ excōicari dign⁹ ē q̄ nō de
beat euitaī a p̄ticulari p̄sona et hoc tolleret
magnā in politica ouēfacōe ofusionē. Ex
pediēs videt̄ q̄ oēs sentētie excōicacōis la
te sentētie et iure scripto q̄z vsus nullus est
aut plus obest q̄ p̄fit exp̄ssa r̄uōcōe tā in
p̄uicijs q̄ in dyocētib; et in ec̄cia v̄niuersali
cassarent. Expediēs videt̄ institucō aut
iā institutois talis interpretacō vt solus ex
cōicatus aut suspēsus a iudice et p̄ tali denū
ciat⁹ otrahē dicētur irēgularitate immiscē
do se sacramētis et quod sol⁹ talis a p̄tate
absoluēdi in foro conscie spoliatus censeret̄

Scrupulus enī a subditis vir aliē auferibi-
lis p̄sertī in materia sacramētalis cōfessionis
hoc auferret. Expediēs videt̄ vt nulla sentē-
cia excoīcāōis ferret̄ nisi p̄ otumacia facta
in rebus pure spūalibus vt vbi t̄nsgressio
verget manifeste in disphioēz fidei a suo spū-
alis libertatis. Nō enī debet vt videt̄ ḡuor
eē in foro exteriori puīcio t̄nsgressiois q̄
dāpnū fuit illatum. Expedientius est in
multis defectibus illos vel tollerare vel ad
bonū finem ordinare q̄ p̄ fulmiācōes sentē-
ciaz a cōdēpnacōez aut p̄ p̄dicacōes rigoro-
sas eos conari fundit⁹ extirpare vt de ence-
nīs p̄ma die āni de capellais mercēnarijs
et similibus

De penitencia

Iuina lex. et non solum cōstitutio
obligat ad cōfessionē sacramēta-
lem post p̄cēm actuale vt fiat se-
mel ante mortem. Nec deuret̄

simul t̄pē ad iustificacōnem impij necē est
que sunt. infusio caritatis. expulsio culpe.
ouerho liberi arbitrij in deū. et p̄cēi detesta-
tio. Homo nō semp tenetur immediate
cōfiteri p̄mo nec cōteri nec peccatum s̄b pena
noui p̄cēi mōrlis. Dat enī spaciū penitentie
deus. quale scit fragilitati n̄re sufficē a illud
quātum sit in oibus ḡnalis regula diffinice